

Наукові перспективи
Видавнича група

ISSN 2786-5274 (Print)
DOI:10.52058/2786-5274-2024-5(33)

*Ми діємо за те, чому
немає чини в усьому світі –
за Батьківщину.*
О. Довженко

Наукові інновації та передові технології

СЕРІЯ "УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ"

СЕРІЯ "ПРАВО"

СЕРІЯ "ЕКОНОМІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

№ 5(33) 2024

Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Наукові інновації та передові технології»

*(Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*

Випуск № 5(33) 2024

Київ – 2024

Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration

within the work of the Publishing Group «Scientific Perspectives»

«Scientific innovations and advanced technologies»

(Series «Management and administration», Series «Law», Series «Economics», Series «Psychology», Series «Pedagogy»)

Issue № 5(33) 2024

Kyiv – 2024

ISSN 2786-5274 Print

УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-5\(33\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-5(33))

**«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2024. № 5(33) 2024. С. 1489.**

*Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління
(Рішення від 06.05.2024, № 3/5-24)*

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24962-14902Р від 13.09.2021 р.*

*Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук
Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації
«Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і
психологів з духовно-морального виховання».*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290
журналу присвоєно категорію "Б" із права*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89
журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу
присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2023 № 768 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальностей 073 - менеджмент, 076 - підприємництво
та торгівля, 015 - професійна освіта*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.08.2023 № 1035 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальності 053 - психологія*

*Наукове видання включено до міжнародної наукометричної
бази Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google
Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.*

*Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління,
права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення
результатів наукових досліджень.*

**Головний
редактор**

Романенко Євген Олександрович - доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Генерального штабу Збройних Сил України, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Абуселідзе Георгій - завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)
- Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)

- Беньковська Наталя Борисівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри мовної підготовки Інституту Військово-Морських Сил Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- Бельська Тетяна Валентинівна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (м. Київ, Україна)
- Бондар-Підгурська Оксана Василівна - доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», (Полтава, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Гбур Зоряна Володимирівна - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- Дацій Олександр Іванович — доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна)
- Демідова Юлія Євгенівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами Національного Технічного Університету «Харківський Політехнічний Інститут» (Харків, Україна)
- Дем'янишина Олеся Андріївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна)
- Дранус Любов Сергіївна кандидат економічних наук, доцент, оцент кафедри менеджменту Чорноморського національного університету імені Петра Могили
- Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна)
- Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Ільїн Валерій Юрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна)
- Ільїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Ічанська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Кайдашев Роман Петрович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та банківського права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Каламаж Руслана Володимирівна - доктор психологічних наук, професор, проректор з навчально-виховної роботи Національного університету «Острозька академія» (Рівне, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматизації, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Калашнік Наталія Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри українознавства Вінницького національного медичного університету ім. М.І.Пирогова, (Вінниця, Україна) kalashnuknatalia@gmail.com
- Кобець Дмитро Леонтьович - кандидат економічних наук (доктор філософії), доцент Хмельницького національного університету, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування (м. Хмельницький, Україна)
- Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- Корильчук Неоніла Іванівна – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
- Корнієнко Петро Сергійович - доктор юридичних наук, доцент, адвокат, заступник першого проректора по роботі з коледжами, професор кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту (Київ, Україна)
- Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охороною здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Кравчук Людмила Степанівна - кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», завідувач кафедрою фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна» (Хмельницький, Україна)
- Литвиненко Віктор Іванович — доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Навчального наукового інституту права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Лич (Назарук) Оксана Миколаївна - доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Марушева Олександра Анатоліївна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (м. Київ, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмайльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Новак-Калієва Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна)
- Огієнко Альона Володимирівна - доктор економічних наук, доцент кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

- Орлова Наталія Сергіївна - доктор наук з державного управління, професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)
- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Павлова Олена Миколаївна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Пагута Тамара Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, директор Інституту педагогічної освіти Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (Рівне, Україна)
- Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна НАПН України (Київ, Україна)
- Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- Савенко Олена Анатоліївна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і права Дніпровського державного аграрно-економічного університету, членкиня громадської наукової організації "Фінансово-економічна наукова рада" (Київ, Україна)
- Сапожников Станіслав Володимирович - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології Університету імені Альфреда Нобеля (Дніпро, Україна)
- Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету Національного Авіаційного Університету (Київ, Україна)
- Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Трушкіна Наталія Валеріївна - кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук України, дійсний член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва, Інститут економіки промисловості НАН України (Київ, Україна)
- Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- Якимчук Аліна Юріївна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Яковецька Лада Савеліївна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Якушева Оксана Вікторівна кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та підприємництва Черкаського державного технологічного університету (Черкаси, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© автори статей, 2024

© Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління, 2024

© Видавнича група «Наукові перспективи», 2024

- Рокосовик Н.В., Кучай Т.П., Сулим В.Т., Сулим Б.В.** 1273
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ НІМЕЧЧИНИ Й АВСТРІЇ
- Савчук О.П.** 1280
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ
- Симонович Н., Середюк Л.А.** 1290
ЕЙДЕТИКА – НОВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ ЕФЕКТИВНОГО ЗАПАМ'ЯТОВУВАННЯ У ВИВЧЕННІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ
- Ситнікова О.В.** 1298
ТВОРЧЕ СЕРЕДОВИЩЕ З ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ФІЛОЛОГІЇ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ: АНАЛІЗ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ
- Туляєв В.В.** 1307
КРИТЕРІЙ «ПРАГМАТИЗМ» ТЕОРІЇ РИСУНКУ І ЖИВОПИСУ ВИЩОЇ ШКОЛИ
- Шахрай В.М.** 1320
ЗАПОБІГАННЯ І ПОДОЛАННЯ БУЛІНГУ ЯК НАУКОВА ТА СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНА ПРОБЛЕМА

СЕРІЯ «Психологія»

- Братишко Т.А.** 1334
ОСОБЛИВОСТІ АВА-ТЕРАПІЇ ПРИ РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ
- Бугрій І.О.** 1345
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК ЧИННИКА ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ
- Ганаба С.О., Бурбела С.В.** 1358
САМОЕФЕКТИВНІСТЬ ТА РІВЕНЬ ЗАДОВОЛЕНOSTІ ВІД ЖИТТЯ ЯК СКЛАДОВІ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО ЗРОСТАННЯ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ
- Діколь-Кобріна О.А.** 1367
МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МНЕМОТЕХНІК ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Жарікова С.Б.** 1380
ОСОБЛИВОСТІ САМОУПРАВЛІННЯ У СТУДЕНТІВ З РІЗНИМ РІВНЕМ ПОТЕНЦІАЛУ САМОЗМІН
- Іваненко І.В.** 1393
РОЗВИТОК ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ АСПІРАНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ

УДК 37.01/.09

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-5\(33\)-1280-1289](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-5(33)-1280-1289)

Савчук Олена Петрівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологічної та професійної освіти, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26, тел.: (048) 752-98-10, <https://orcid.org/0000-0002-0749-6833>

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Анотація. У статті пропонується розгляд інноваційних технологій навчання під час викладання дисципліни «Безпека життєдіяльності та Цивільний захист» на сучасному етапі розвитку освіти для студентів педагогічних університетів. В умовах сьогодення, під час змішаного навчання, як ніколи, актуальності в освіті набувають інноваційні технології навчання та їх впровадження в освітній процес.

У статті висвітлено провідні шляхи використання сучасних інформаційних технологій з метою удосконалення педагогічної освіти. Визначені можливості і доцільність використання комп'ютерних засобів навчання у методичній підготовці майбутніх вчителів, що обумовлене необхідністю підвищення якості освіти і її інформатизацією.

Дослідження розкриває необхідність переосмислення підходів викладання, пошук методів, прийомів та засобів в умовах воєнного стану вбачає вирішення цієї проблеми із впровадженням інновацій, що покликані забезпечити індивідуалізацію навчання, мобільність та відкривають нові можливості для студентів в сучасному інформаційному просторі. Серед основних питань, пов'язаних із впровадженням сучасних технологій навчання, є пошук можливостей поєднання та доповнення традиційних методів реалізації навчального процесу новими методами, які забезпечують формування необхідних якостей майбутнього фахівця.

У статті з'ясовано сутність поняття «компетентність безпечної життєдіяльності у майбутніх вчителів вищої школи». Розглянуто професійну підготовку здобувачів вищої освіти на засадах формування компетентності безпечної життєдіяльності. Визначено вимоги до педагога, який використовує у професійній діяльності інноваційні технології навчання. Розглянуто інноваційні технології і засоби навчання, які застосовуються на заняттях з дисципліни «БЖД та ЦЗ».

Ключові слова: професійна компетентність, професійна підготовка, безпека життєдіяльності та цивільний захист, освітній простір, інновації, інноваційні технології навчання, здобувачі вищої освіти.

Savchuk Olena Petrivna, PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, South Ukrainian national pedagogical university named after K. D. Ushynsky, Odesa, St. Staroportofrankivska, 26, tel.: (048) 752-98-10, <https://orcid.org/0000-0002-0749-6833>

INNOVATIVE LEARNING TECHNOLOGIES IN TEACHING THE DISCIPLINE " LIFE SAFETY AND CIVIL PROTECTION" TO STUDENTS OF PEDAGOGICAL UNIVERSITIES

Abstract. The article offers consideration of innovative learning technologies during the teaching of the discipline " Life safety and civil Protection" at the current stage of education development for students of pedagogical universities. In today's conditions, the introduction of innovative learning technologies into the educational process is becoming more relevant than ever.

The article describes the main aspects of using modern information technologies for the improvement pedagogical education. The article deals with the possibility of using computer educational tools in the process of methodical preparation of future teachers largely due to a necessity of raising the quality of education and its informatization.

The study reveals the need to rethink teaching approaches, search for methods, techniques and tools in the conditions of martial law, during mixed learning, and sees the solution to this problem with the introduction of innovations designed to ensure individualization of learning, mobility and open new opportunities for students in the modern information space. Among the main issues related to the implementation of modern learning technologies is the search for opportunities to combine and complement traditional methods of implementing the educational process with new methods that ensure the formation of the necessary qualities of the future specialist.

The article clarifies the essence of the concept of «competence of safe life activities in future teachers of a higher school». The professional training of students of higher education based on the formation of competence in safe life activities is considered. The requirements for a teacher who uses innovative learning technologies in his professional activities are determined. Innovative technologies and teaching tools used in classes on the discipline «BZD and Central Railway» were considered.

Keywords: professional competence, professional training, life safety and civil protection, educational space, innovation, innovative teaching technologies, students of higher education.

Постановка проблеми. Сучасний стан вищої освіти зазнає суттєвих змін у системі підготовки здобувачів вищої освіти. В умовах нестабільності та мінливості подій у світі, суспільних реалій постає питання у забезпеченні безпечного оптимального режиму роботи і навчання студентів.

Вирішення даної проблеми вбачаємо у впровадженні сучасних інноваційних технологій, які покликанні забезпечити якість професійної освіти, індивідуалізувати та диференціювати процес навчання, покращити успішність здобувачів вищої школи та вивести на новий рівень підготовку майбутніх учителів. Дисципліна «Безпека життєдіяльності та Цивільний захист» забезпечує майбутніх учителів теоретичною та практичною підготовкою з опанування вмінь створювати безпечні умови діяльності і життя як у професійній, так і в позанавчальній сферах, досягнення принципів гармонійного розвитку особистості і сталого розвитку суспільства.

До сьогодні відбуваються суттєві зміни у програмі вивчення дисципліни «БЖД та ЦЗ» пов'язані з неоднозначністю її викладання. Аналіз сучасного стану підготовки майбутніх вчителів вищої освіти з даної дисципліни засвідчує, що традиційність науково-методичного супроводу цього процесу не в повній мірі відповідає інформаційному навчальному середовищу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ряд науковців А. Алексюк, Р. Гуревич, А. Павленко і С. Стещенко, М. Кадемія, І. Богданова та ін. досліджують питання впровадження інновацій у освітній та навчальний процес, наголошуючи на необхідності вдосконалення традиційного педагогічного процесу (модернізація, модифікація, раціоналізація) з існуючої традиційної системи освіти до сукупності існуючих інновацій в освіті.

Сучасні дослідники інновацій (В. Лобода, І. Осадченко, О. Пошетун, Л. Пироженко, Г. Сиротенко В. Ягоднікова та ін.) виокремили інтерактивні технології навчання та розробили для них відповідну класифікацію.

Аналіз інноваційних процесів у сучасній освіті та підготовки педагогів до використання інноваційних педагогічних технологій знаходимо в наукових роботах І. В. Гавриш, І. М. Дичківської, І. М. Богданової, Т. М. Демиденко, О. І. Іваницького, Н. І. Клокар та ін.

Аналіз наукової літератури з проблеми дослідження вказує на недостатню кількість робіт пов'язаних із упровадженням інноваційних технологій навчання у викладанні дисципліни «Безпека життєдіяльності та Цивільний захист» в умовах воєнного стану. Тому визначена тема статті є актуальною та затребуваною.

Мета статті постає у розгляді питання викладання дисципліни «Безпека життєдіяльності та Цивільний захист» в умовах обмежень воєнного стану для студентів педагогічних університетів та розкривається актуальність та значущість впровадження в освітній процес - сучасних інноваційних технологій навчання.

Виклад основного матеріалу. В умовах обмежень воєнного стану є потреба у переосмислення методологічних засад та підходів в удосконаленні системи викладання дисципліни «БЖД та ЦЗ» на засадах впровадження інноваційних технологій навчання. Підготовка молоді та студентів до життєдіяльності в умовах надзвичайної ситуації, зокрема й під час воєнного стану, покладена на педагогів, яким необхідно працювати в нестандартних умовах, враховуючи можливості, потреби та запити сучасного світу. Рівень вищої освіти, на сучасному етапі, значною мірою залежить від результативності запровадження інноваційних технологій навчання і саме педагоги покликанні забезпечити підготовку молоді до майбутньої успішної професійної діяльності.

Безпечна діяльність не природжена, її формуванню потрібно навчати. Така готовність педагогів дозволить значно підвищити рівень духовно-морального і патріотичного виховання, скоротити людські та матеріальні втрати.

Дисципліни «Безпека життєдіяльності та Цивільний захист» далі (БЖД та ЦЗ) є нормативною (обов'язковою) дисципліною для здобувачів вищої освіти, яка включена до освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки фахівців різних спеціальностей та напрямів спеціалізації.

Безпека життєдіяльності є багатогранною категорією і охоплює найважливіші сфери життєдіяльності людини, такі як здоров'я, навколишнє середовище, безпека у надзвичайних ситуаціях тощо. Як складова життєвої компетентності це не просто набір набутих знань, а й спосіб життя, адекватна поведінка в різних ситуаціях, зокрема – і надзвичайних, і екстремальних. Навчання з безпеки життєдіяльності спрямоване на формування в майбутніх учителів активної життєвої позиції щодо власного життя та власної безпеки, накопичення знань, умінь і навичок безпечної поведінки в побуті, навколишньому середовищі тощо.

Професійна підготовка майбутніх учителів з дисципліни «БЖД та ЦЗ» полягає у здатності студента до «безпечного типу поведінки» та передбачає безперервний розвиток і самовдосконалення майбутнього вчителя вільно орієнтуватися в навколишньому середовищі, створювати безпечні умови діяльності і життя як у виробничій, так і в невиробничій сферах, діяти правильно та рішучо у небезпечних ситуаціях, успішно вирішувати складні професійні завдання, бути готовим використовувати основні методи захисту від можливих наслідків аварій, катастроф, стихійних лих, розуміти сутність і значення інформації в розвитку сучасного інформаційного суспільства, усвідомлювати небезпеки і загрози, що виникають у цьому процесі, дотримуватися основних вимоги інформаційної безпеки, мати готовність до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів в освітньому процесі та у позанавчальній діяльності. Важливим під час занять з дисципліни «БЖД та

ЦЗ» є забезпечення здобувачів вищої освіти належним рівнем компетентності безпечної життєдіяльності.

Компетентність безпечної життєдіяльності майбутніх вчителів розуміється нами як складноструктурована здатність, що є результатом фахової підготовки здобувачів вищої освіти щодо збереження власного здоров'я та оточуючих людей [1, С.45].

У структурі окресленої компетентності гармонійно сполучаються і взаємодіють теоретичні знання, практичні, організаторські вміння і навички, ціннісні орієнтації, потреби і мотиви, діяльність і поведінка, критична оцінка власних результатів щодо власного збереження здоров'я у майбутній професійній діяльності та учасників освітнього процесу, готовність до рішучих дій та свідомих вчинків під час виникнення загроз та небезпечних ситуацій, що відповідає мотиваційному, теоретико-когнітивному та результативно-технологічному складникам.

Формування компетентності безпечної життєдіяльності у майбутніх учителів - це активний педагогічний процес, спрямований на поступову побудову системи свідомих дій і вчинків здобувачів вищої освіти до самозбереження у всіх сферах життєдіяльності.

У сучасному світі педагог стає більш гнучким, динамічним, мобільним, креативним, має інноваційний стиль діяльності, такий що навчає самостійно, активно діяти в ситуаціях, які зазнали соціальних змін, вміє використовувати нові технології навчання, виховання, розвитку молоді, організації навчально-виховного процесу. Інноваційна за змістом і характером професійна діяльність ґрунтуються на психолого-педагогічних теоріях, сучасних дидактичних принципах та нових методологічних засадах, спонукає педагогів до пошуку новітніх засобів освітньої діяльності та методів взаємодії з майбутніми вчителями технологій та інформатики.

Відмітимо, що у педагогічній теорії є сукупність цілого ряду визначень та трактувань поняття «інновація». Дослідники та науковці мають різні міркування та підходи, щодо даного терміну. Термін «інновація» (у перекладі з латинської мови «innovatio» – «оновлення, новизна, зміна») означає нововведення, тобто цілеспрямовані зміни, що вносять у середовище впровадження нові стабільні елементи (нововведення), які викликають перехід системи з одного стану до іншого [2, С. 32].

Як зазначає науковець У. Дудка «обізнаність освітян у сучасних освітніх трендах сприятиме підвищенню їх мотивації та розумінню необхідності свого професійного розвитку» [3, С. 205]. Інноваційна діяльність педагогів розширює межу дидактичних творчих пошуків та збагачує досвід педагога.

Інновації в навчанні пов'язані з активним процесом створення, поширення нових методів і засобів (нововведень) для вирішення дидактичних завдань підготовки фахівців у гармонічному поєднанні класичних традиційних методик та результатів творчого пошуку, застосування нестандартних,

прогресивних технології, оригінальних дидактичних ідей і форм забезпечення освітнього процесу [4].

Зауважимо, що проникнення сучасних інформаційних технологій в сферу вищої освіти дозволяє якісно змінити методику викладання дисципліни «БЖД та ЦЗ», розширити зміст, методи і організаційні форми навчання, суттєво посилює інтелектуальні можливості студентів в інформаційному суспільстві, що натомість призводить до інтенсифікації процесу навчання і позитивно впливає на підвищення якості навчання взагалі.

У процесі викладання навчальної дисципліни «БЖД та ЦЗ» для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, у робочій програмі передбачено застосування активних і інтерактивних освітніх методів, серед яких: проблемна лекція, лекція-діалог, лекція-презентація, робота в малих групах, робота з довідниковими, інформаційно-методичними джерелами, презентація результатів виконаних практичних завдань, рольова гра, кейс-стаді.

Розглянемо вимоги до педагога, який використовує у професійній діяльності інноваційні технології навчання [5]:

- діагностувати цілі навчання, виховання та особистісного розвитку;
- глибоко володіти навчальним предметом;
- моделювати професійну діяльність майбутнього фахівця за умов професійного навчання;
- визначати й цілісно прогнозувати структуру навчального процесу;
- організовувати самостійну та самоосвітню роботу студентів для підготовки до лекцій, семінарів, лабораторних та практичних занять;
- розробляти опорні конспекти та структурно-логічні схеми для ефективної побудови лекцій;
- створювати принципово нові різновиди наочних засобів (раціональної наочності);
- вільно володіти методами проблемного розвивального навчання (активними методами);
- знати та вміти диференціювати групову роботу або індивідуальні заняття з використанням комп'ютерів тощо.

З аналізу проведеної нами роботи було помічено, що демонстрація практичних навичок із вибору засобів захисту, надання першої медичної допомоги, орієнтація та дії під час виникнення небезпечних ситуацій викликає у студентів розгубленість.

Постає проблема викладання дисципліни, яка полягає у наступному: відсутність наочного та демонстраційного обладнання, що передбачає наявність муляжів, тренажерів, засобів індивідуального та колективного захисту, відповідного обладнання на заняттях призводить до не підготовленості студентів діяти під час надзвичайних ситуацій, так як практичні навички відпрацьовуються студентами тільки за навчальними посібниками та таблицями.

Сучасне життя вимагає викладання дисципліни «Безпека життєдіяльності» на сучасному науково-технічному рівні із застосуванням інноваційних технологій навчання та проведення паралелі із реальним життям. Основним напрямом покращення та удосконалення освітнього процесу з викладання дисципліни «БЖД та ЦЗ» вбачаємо упровадження сучасних інновацій, які при суб'єкт - суб'єктній взаємодії учасників освітнього процесу активно залучаються до діяльності використовуючи знання, здобуті у процесі самостійної роботи з різними джерелами інформації. Сьогодні системою освіти пропонується великий вибір технологій і засобів навчання. Перевагу у роботі надаємо саме:

- технологіям модульного навчання із використанням сучасних технічних засобів (навчальні комп'ютерні програми, електронні видання та підручники тощо).

- технологіям проблемного навчання в поєднанні із пояснювально-ілюстративними методами та іншими активними методами навчання;

- технологіям ситуативного моделювання з забезпеченням реального змісту в умовних ігрових процесах (імітація, симуляція, розігрування ситуації за ролями, громадське слухання)

- технологіям ділової гри

- кейс-технологіям з різновидами ситуацій: розв'язання ситуативних завдань, розбір інцидентів (проблемних явищ), розбір конфліктів, «лабіринт дій», послідовні ситуації тощо.

- технологіям колективного та групового способу навчання

- проектна технологія

- технологіям інтерактивного навчання

Вищезазначені переваги використання інформаційних технологій у процесі навчання з безпеки життєдіяльності сприяють усвідомленню студентами необхідності збереження здоров'я, охорони навколишнього середовища, формують загальні розуміння, пов'язані з безпекою людини у повсякденному житті, на виробництві, формують вміння рішучо діяти й уникати небезпеки, приймати правильні рішення відносно поведінки під час надзвичайних ситуацій.

Нами було виділено три напрямки використання сучасних інформаційних технологій на заняттях з «БЖД та ЦЗ»:

По-перше, використання імітаційно-моделюючих програм, які дають можливість відтворювати дію та природу різного прояву небезпеки, будь-які надзвичайні ситуації, в тому числі й аварійні, та моделювати правильну поведінку. Традиційні засоби навчання не завжди дозволяють вирішити такі дидактичні завдання.

По-друге, Інтернет пропонує унікальний безмежний ресурс отримання інформації з питань різного характеру. Така інформація має унікальну форму вираження, є завжди актуальною, різноманітною, доступною у будь-який час.

Викладач може розмістити на сайті університету електронні методичні рекомендації, посібники, додаткові Інтернет ресурси з тем дисципліни, які дозволять полегшити і розширити для студентів доступ до навчально - методичних матеріалів.

По-третє, мультимедіа – як засіб чи інструмент пізнання на заняттях з «БЖД та ЦЗ». Це дає доступ викладачам і студентам до нових ресурсів і може використовуватись у різноманітних навчальних ситуаціях. Мультимедіа сприяє розвитку мотивації, комунікативних здібностей, соціальної компетенції, отриманню необхідних навичок, накопиченню знань. Все це сприяє розвитку інформаційної грамотності.

Матеріал щодо оволодіння моделями безпечної поведінки, а саме: визначення небезпеки, аналіз її рівня, прийняття рішення відносно алгоритму дій та свідомі дії для її відвертання або зменшення пропонується викладати із використанням аудіовізуальних засобів навчання з аудіовізуальною підтримкою, перегляд відеоматеріалів з планом дій щодо усунення ліквідації наслідків прояву заподіяних небезпек із коментуванням; перегляд телепередач, відеороликів, інтерв'ю, робота за таблицями, схемами, плакатами.

Застосування активних методів навчання (рольові, ситуаційні ігри, проведення диспутів, дискусій під час розгляду ситуаційних завдань, індивідуальні та колективні справи, оцінка критичних та екстремальних ситуацій, аналіз та розв'язання проблемних ситуацій, ситуаційних завдань, написання творів-роздумів, коротких есе, віршів, складання екологічних казок, захист проєктів, складання кросвордів, розробка презентацій, підготовка та презентація плакатів, конкурс із захисту екологічного плакату та ін.) є дієвим методом стимулювання пізнавальної діяльності студентів, пробудження їх до самостійних дій, вирішення проблемних ситуацій, знаходження та розв'язання шляхів вирішення подій, прийняття рішень, дає змогу відпрацювати вміння приймати стандартні рішення, допомагає студентам більше активізуватися у групі [6, С.10].

Заняття за даними інноваційними технологіями дозволяють майбутнім вчителям інтегрувати знання з різних сфер та застосовувати їх для вирішення проблем, спонукають молодь досягати значних результатів за рахунок самостійності, активності, ступеневості, варіативності навчання, проявити ініціативність, підвищити комунікативні навички, максимально мобілізувати інтелектуальні та емоційні ресурси.

Не зважаючи на те, що впровадження інноваційних технологій навчання під час викладання дисципліни «БЖД та ЦЗ» вимагає більших витрат часу, потреби певного досвіду від педагога, глибоких знань у проведенні різноманітних технік – дозволяє стимулювати навчальну активність, досягати ефекту різноманітності навчальної діяльності, досягати конкретних цілей навчально-пізнавальної діяльності в процесі індивідуальної роботи та засвоювати матеріал у відповідності з особистим рівнем розвитку тощо.

На заняттях з дисципліни застосовується особистісно-орієнтоване навчання, при якому навчальний процес відбувається на постійній активній творчій взаємодії суб'єктів педагогічного процесу. Проблемні ситуації, творчі лабораторії, дослідницькі проекти, розвиваючі «імітації», створення презентацій тощо.

Висновки Упровадження інноваційних технологій навчання актуальне як ніколи, так як цьому сприяє державна освітня реформа, освітні цінності, потреби суспільства, запити сучасного світу. Сьогодні здобувач вищої педагогічної освіти повинен відповідати вимогам суспільства щодо майбутньої професійної діяльності: володіти організаторськими, комунікативними, академічними, мовними здібностями; бути креативним; самостійним; мати добре розвинуте просторове, технічне, вербально-логічне і педагогічне мислення; естетичний смак; ефективно використовувати робочий час, прийоми праці.

Формування майбутнього вчителя нового покоління відбувається сьогодні в умовах перегляду змісту вищої педагогічної освіти й професійної підготовки на основі загальних положень системного підходу, використанні розробки й реалізації інноваційних педагогічних технологій, застосуванні освітніх інноваційних підходів, сучасних технологій та методів навчання, які якісно впливають на успішну майбутню професійну діяльність, підвищення пізнавальної активності та професійної компетентності здобувачів вищої освіти у освітньому процесі.

Подальші розвідки в межах нашого дослідження вбачаємо в розробленні концепції формування компетентності безпечної життєдіяльності здобувачів вищої освіти на засадах інноваційних технологій навчання та розробці педагогічної технології з формування компетентності безпечної життєдіяльності у процесі ступеневої підготовки майбутніх учителів.

Література:

1. Savchuk O., Petukhova T., Petukhova I. Training of Future Teachers for the Formation of the Competence of Safe Life of the Younger Generation. Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala. – 2021. – 13(4) . – 43-59. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.4/470>].
2. Буркова, Л.В. Ключ до управління: Класифікація педагогічних інновацій як елемент механізму керування інноваційним процесом в освіті / Л. В.Буркова // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2000. – №1. – С. 31–37.
3. Дудка У.Т. Використання інноваційних технологій навчання як запорука ефективності освітнього процесу. / У. Т Дудка // Актуальні питання сучасної науки: зб. наук. праць ІІІ всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (6 квітня 2020 р.) . – Бережани: ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний коледж», 2020 – С. 188–194.
4. Савчук О.П. Застосування сучасних інформаційних технологій для забезпечення безпеки особистості, суспільства і держави при надзвичайних ситуаціях / О.П.Савчук, К.В. Котлярова // матеріали Х-ї наукової інтернет-конференції студентів і аспірантів «Реалізація права на працю і безпека людини в сучасних умовах життєдіяльності» (25-26 квітня 2019 р.). – Харків, 2019. – С.274-277.

5. Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В.]. – К. : НТУ, 2017. – 172 с.

6. Савчук О.П. Особливості професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів/ Савчук О.П., Штайнер Т.В. // Materials of the XIII international scientific and practical conference «Science without borders-2017», 30 March-07 April 2017.–Volume 4 Pedagogical sciences, Sheffield science and education ltd.–P. 8-11.

References:

1. Savchuk, O., Petukhova, T., & Petukhova, I. (2021). Training of Future Teachers for the Formation of the Competence of Safe Life of the Younger Generation. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 13(4), 43-59. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.4/470>

2. Burkova, L. V. (2000). Kliuch do upravlinnia: Klasyfikatsiia pedahohichnykh innovatsii yak element mekhanizmu keruvannia innovatsiynym protsesom v osviti [The key to management: Classification of pedagogical innovations as an element of the management mechanism of the innovation process in education]. *Dyrektor shkoly, litseiu, himnazii* – Director of a school, lyceum, gymnasium, 1, 31–37 [in Ukrainian].

3. Dudka, U. T. (2020). Vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii navchannia yak zaporuka efektyvnosti osvitnoho protsesu [The use of innovative learning technologies as a guarantee of the effectiveness of the educational process]. Proceedings from: III Vsekrainska naukovo-practichna internet-konferenciia «Aktualni pytannia suchasnoi nauky» – III AllUkrainian scientific and practical Internet conference «Actual issues of modern science». Berezhan: VP NUBiP Ukrainy «Berezhanskyi ahrotekhnichnyi koledzh» [in Ukrainian].

4. Savchuk, O. P. & Kotliarova, K.V. (2019) Zastosuvannia suchasnykh informatsiinykh tekhnolohii dlia zabezpechennia bezpeky osobystosti, suspilstva i derzhavy pry nadzvychainykh sytuatsiiakh [The use of modern information technologies to ensure the safety of the individual, society and the state in emergency situations] – materialy X naukovoï internet-konferentsii studentiv i aspirantiv «Realizatsiia prava na pratsiu i bezpeka liudyny v suchasnykh umovakh zhyttiedialnosti» – «Implementation of the right to work and human safety in modern life conditions». pp (274-277).: Kharkiv [in Ukrainian].

5. Bakhtiarova Kh.Sh., Aristova A.V. (2017) *Innovatsiini tekhnolohii navchannia: Navch. posibn. dlia stud. vyshchykh tekhnichnykh navchalnykh zakladiv* / [Kol. avtoriv; vidp. red.; nauk. red.; uporiadn. slovnyka Volobueva S.V.]. – Kuiv: NTU [in Ukrainian].

6. Savchuk, O.P. & Shtainer, T.V. (2017) Osoblyvosti profesiino-pedahohichnoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv [Peculiarities of professional and pedagogical training of future teachers] – materials of the XIII international scientific and practical conference «Science without borders-2017». *Science without borders-2017*.– pp (8-11) [in England]